

Tuomo Vanhakylä, Despro Engineering Oy

Viite: Lausuntopyyntö 14.7.2025

Asia: Orimattila, Vireojan aurinkovoimalan uusi 110 kV maakaapeli

IBV Suomi Oy suunnittelee uutta 110 kV maakaapelia Orimattilan Vireojan aurinkovoimahankkeen liittämiseksi sähköverkkoon. Kaapelireitistä on olemassa kaksi eri vaihtoehtoa VE1 ja VE2, joista ensimmäinen on valikoitunut ensisijaiseksi vaihtoehdoksi. Kaapelireitti alkaa Vireojan aurinkopuiston hankealueelle rakennettavalta uudelta sähköasemalta ja päättyy Kymenlaakson Sähköverkko Oy:n 110 kV Tönnö-Orimattila voimajohdon pylvään P30 kohdalle. Uuden rakennettavan johdon pituus on noin 0,5 km ja se sijoittuu lähes kokonaan Vireojan aurinkopuiston hankealuerajauksen sisään. Maakaapelille varattu johtoalue on 6 metriä leveä ja lisäksi sen molemmille puolille on varattu tarvittaessa käytettävä 4 metrin levyinen työnaikainen lisätila eli yhteensä kyse on enimmillään 14 metrin levyisestä alueesta.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu hankesuunnitelman heinäkuussa 2025 toimitetusta aineistosta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Vireojan aurinkovoimalan hankealue on inventoitu viime vuonna (Karhapää, Joel & Artto, Andreas 2024. *Orimattila. Vireojan aurinkovoimalan alueen arkeologinen inventointi*. Mikroliitti Oy.). Inventoinnissa tutkittiin myös suunnitellun uuden maakaapelin kohta, joten tiedot alueen muinaisjäännöksistä ovat ajan tasalla. Inventoinnin perusteella kaapelireittivaihtoehtojen VE1 ja VE2 läheisyydessä on kaksi muinaismuistolain (295/1963) suojaamaa kiinteää muinaisjäännöstä, kivikautista asuinpaikkaa (muinaisjäännösrekisterin kohteet *Korkeakallio*, nro 560010027 ja *Korkeakallio 2*, nro 1000084102), jotka on otettava huomioon hankkeessa lain edellyttämällä tavalla.

VE1:

Korkeakallion asuinpaikka sijaitsee metsäsaarekkeen eteläkärjessä, nimettömän peltotien pohjoispuolella ja se on löytynyt alun perin vuoden 2002 inventoinnissa (Poutiainen, Hannu & Malinen, Anssi 2002. *Arkeologinen kaavainventointi Orimattilassa. Keskusta–Vireoja, Heinämaa–Leitsamaa, Pennala*. Lahden kaupunginmuseo, s.17). Asuinpaikalla tehtiin kaivauksia kahtena löytymisen jälkeisenä kesänä (Takala, Hannu & Malinen, Anssi 2003. *Orimattila Korkeakallio. Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus*. Lahden kaupunginmuseo; Malinen, Anssi 2004. *Orimattila Korkeakallio. Kivikautisen asuinpaikan kaivaus*. Lahden kaupunginmuseo.) ja lisäksi paikan päällä

käytiin seuraavana vuonna inventoinnissa, jossa tutkittiin nykyisen voimajohtolinjan aluetta (Jussila, Timo & Poutiainen, Hannu 2005. *Koria–Orimattila. Voimansiirtojohtolinjan muinaisjäännösinventointi*. Mikroliitti Oy, s. 23). Kaivaushavaintojen perusteella asuinpaikka on pienialainen ja sen keskeisimmät alueet lienee kaivettu. Tutkimatonta aluetta voi olla vuoden 2004 kaivausalueen eteläpuolella. Vuoden 2024 inventoinnissa aiempien kaivausalueiden ulkopuolelle kaivettiin koekuoppia, joista ei löydetty viitteitä muinaisjäännöksestä, joten kohde rajattiin kaivausten sijainnin ympärille.

Korkeakallion muinaisjäännös on tällä hetkellä rajattu lähimmillään alle 6 metrin päähän peltotiestä. Inventointiraportista ei käy ilmi, tutkittiinko kohteen jatkumista tähän suuntaan tai millä intensiteetillä (monellako koekuopalla) se tehtiin. Maakaapelireitin ensisijainen vaihtoehto VE1 on tarkoitus kaivaa tien ja muinaisjäännöksen väliselle alueelle. Kuuden metrin johtoaluevevyydellä – sekä ilman mahdollista lisätilaa että erityisesti sen kanssa – kaapelityömaa ulottuisi väistämättä suojellun muinaisjäännöksen alueelle. Tässä tapauksessa museo edellyttää kohteella kaivuutyön aikaista arkeologista valvontaa (lisätietoja valvonnan tilaamisesta edempänä lausunnossa). Mikäli kaapeli on mahdollista kaivaa muinaisjäännöksen kohdalla suoraan tien laitaan ja suunnitelmissa ilmoitettua johtoaluetta kapeammaksi (sekä ilman lisätilan varausta), voidaan työ tehdä ilman valvontatutkimusta. Tässä tapauksessa koko johtoalueen rakennusrajoineen on jäätävä selvästi muinaisjäännösalueen ulkopuolelle (eli selvästi kuutta metriä kapeammaksi) eikä työmaakoneita saa tällä kohdin käyttää metsän puolelta. Lahden museoiden arkeologisiin voi myös ottaa suoraan yhteyttä eri vaihtoehtoista keskustelemiseksi.

VE2:

Korkeakallio 2 -niminen asuinpaikka sijaitsee peltoalueella edellä mainitun tien etelä- ja kaakkoispuolella. Paikalla havaittiin löytökeskittymä jo Korkeakallion vuoden 2003 kaivausten yhteydessä, jolloin löytöjä tehtiin noin 10 x 20 metrin kokoiselta alueelta. Vuoden 2024 inventoinnissa kohteen tutkimuksia jatkettiin. Paikalta löydettiin pintapöiminnalla kvatsi-iskoksia, joiden perusteella asuinpaikalle tehtiin aluerajaus. Inventointihavaintojen mukaan asuinpaikka on Korkeakallion kohteesta erillinen ja poikkeaa edellisestä sekä maaperältään että korkeustasoltaan. Asuinpaikkojen väliin jäävä maasto on kivistä.

Maakaapelireitin toissijaiseksi vaihtoehdoksi jäänyt VE2 kiertää Korkeakallio 2:n asuinpaikan peltoalueella kohteen etelä- ja itäpuolelta. Esisuunnitelmakartalle kaapelireitin keskikohta on merkitty lähimmillään noin 7 metrin päähän muinaisjäännösalueesta. Kaapelireitti on mahdollista toteuttaa niin, että sillä ei ole vaikutusta muinaisjäännökseen. Tällöin on kuitenkin huomioitava, että koko johtoalue mahdollisine lisätilan varauksineen jää selvästi muinaisjäännösalueen ulkopuolelle.

Arkeologinen valvonta:

Kuten edellä on esitetty, mikäli maakaapelireitiksi valitaan vaihtoehto VE1 kuuden metrin johtoalueella, edellyttää museo kaivuutyön aikaista arkeologista valvontaa Korkeakallio-muinaisjäännöksen kohdalla. Lausunnon ohessa on karttaliite, johon valvottava alue on merkitty. Arkeologisen valvonnan voi tilata haluamaltaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internetsivuilta (kohdasta *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*). Mikäli valvonnassa tulee vastaan selviä merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, on valvojan arkeologin otettava yhteyttä alueelliseen vastuumuseoon, joka tekee yhdessä Museoviraston kanssa päätöksen siitä, vaaditaanko laajempaa arkeologista tutkimusta vai riittääkö kaivuutöiden yhteydessä tehtävä dokumentointi ja arkeologinen tutkimus. Valvonnan on täytettävä Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset kenttätöistä, dokumentoinnista ja raportoinnista. Valvontaraportti on lähetettävä arvioitavaksi Museovirastolle ja alueelliselle vastuumuseolle.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

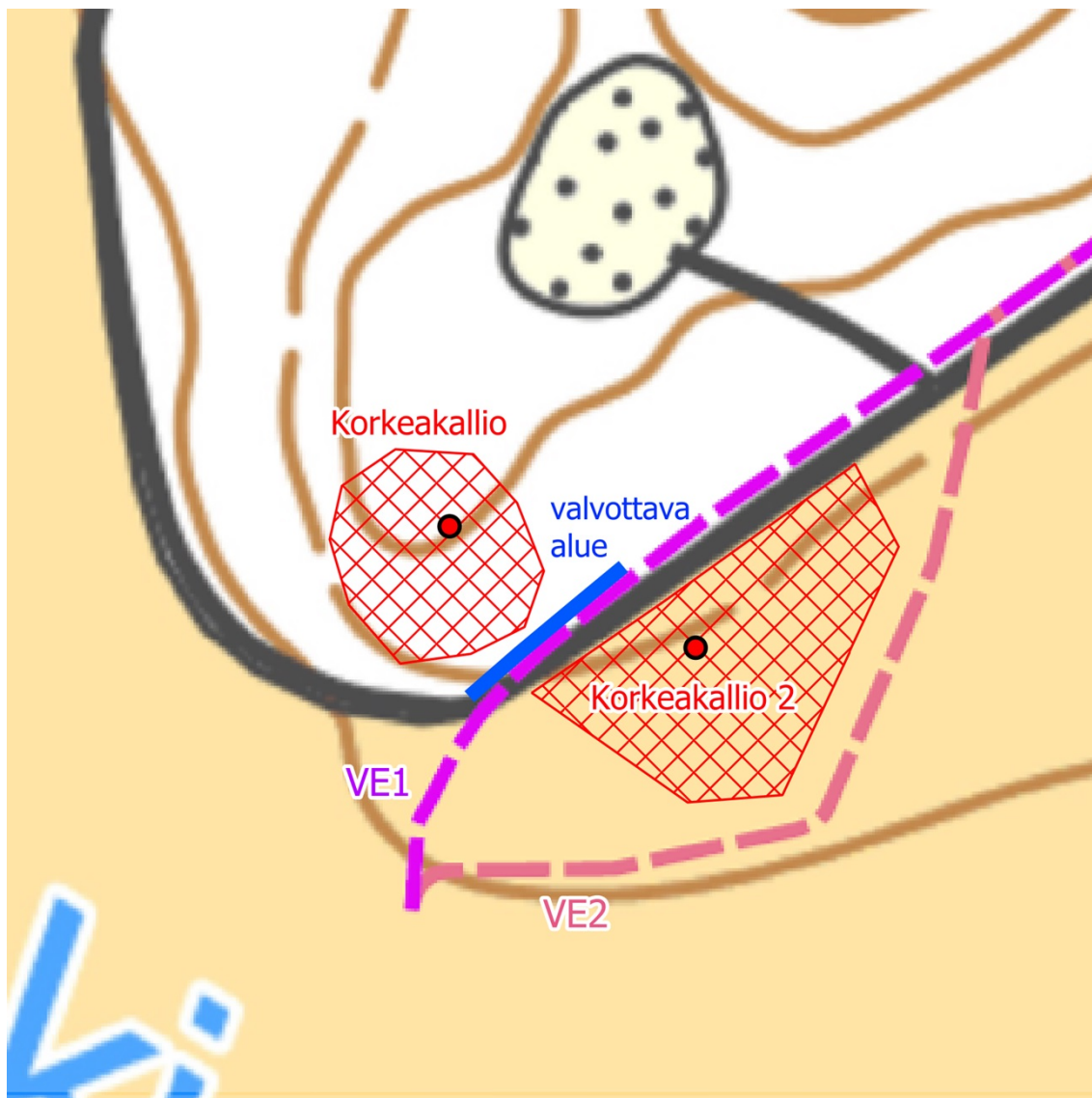
Suunnittelualueelle ei sijoitu rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman arvokohteita tai -alueita. Museolla ei ole näiltä osin huomautettavaa hankkeeseen.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Siiri Tuomenoja
rakennustutkija	Satu Taivaskallio

Liitteet: Karttaliite**Tiedoksi:** Museovirasto, Hämeen ELY-keskus

Karttaliite

Punaisella rasterilla *Korkeakallio* ja *Korkeakallio 2* -nimiset kiinteät muinaisjäännökset, kivikautiset asuinpaikat. Violetilla 110 kV maakaapelin ensisijainen reittivaihtoehto VE1 ja vaaleanpunaisella vaihtoehto VE2. Sinisellä arkeologisesti valvottavaksi edellytetty kaivannon osa nykyisten suunnitelmien perusteella. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.